Valtiovarainvaliokunnan verojaosto
00102 EDUSKUNTA
sara.kuitunen@eduskunta.fi

ASIA: Hallituksen esitys (HE 36/2023 vp) eduskunnalle laiksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

Ympäristöministeriön kirjallinen lausunto valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

Ympäristöministeriö kiittää verojaostoa mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esityksestä koskien nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain liitteen muuttamisesta.

Hallituksen esitys koskee erityisesti liikennepolttoaineiden energiasisältöveron muuttamista. Esityksellä toteutetaan pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmakirjaus, jonka mukaan hallitus huomioi ja kompensoi jakeluvelvoitepäätöksen vaikutukset pumppuhintoihin. Esitys liittyy valtion vuoden 2024 talousarvoesitykseen ja käsitellään sen yhteydessä.

Esityksen mukaan liikennepolttoaineiden energiasisältöveroa alennettaisiin 0,01681 eurosta 0,01566 euroon megajoulelta. Valmisteveron alennus olisi bensiinille ja sitä korvaaville tuotteille keskimäärin 3,5 senttiä litralta ja dieselille ja sitä korvaaville polttoaineille keskimäärin 4,0 senttiä litralta. Lain on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2024.

Ympäristöministeriö katsoo, että polttoaineiden verotus on käytössä olevista liikenteen veroinstrumenteista keskeinen päästöohjauksen kannalta ja edistää yhdessä muun liikenteen päästöohjauksen kanssa siirtymää kohti vähäpäästöisempää liikennettä, esimerkiksi edistämällä sähköautojen yleistymistä. Ympäristöministeriö katsookin, että nyt esitetty veroalennus antaa väärän signaalin liikenteen sähköistämisen kannalta ja heikentää kannustimia siirtyä vähäpäästöisempiin vaihtoehtoihin kuten sähköautoihin. Autohankintaa pohtivien kuluttajien kannalta olisi tärkeätä, että tarjotaan oikeansuuntaiset ja ennakoitavissa olevat kannustimet vähäpäästöisten vaihtoehtojen kannalta.

Kuten hallituksen esityksen luonnoksessa todetaan, ehdotetuilla muutoksilla olisi negatiivinen vaikutus liikennesektorin hiilidioksidipäästöjen vähentämisessä. Liikennesektori kuuluu päästölaskennassa taakanjakosektorille, johon kohdistuu EU:n lainsäädännön mukainen sitova kansallinen päästövähennysvelvoite, joka koostuu vuotuisista päästökiintiöistä vuosille 2021-2030. Liikenteen päästöt ovat lähes 40 % taakanjakosektorin yhteen lasketuista päästöistä ja siten liikennesektori on keskeinen koko taakanjakosektorin päästövähennysten kannalta. Hallituksen esityksen luonnoksessa veromuutoksen päästövaikutuksen arvioidaan olevan suhteellisen pieni vuonna 2024, jolloin päästöjen arvioidaan nousevan noin 0,04 megatonnia hiilidioksiditonniekvivalenttia, mutta pidemmän aikavälin vaikutusten

arvioidaan olevan lyhyen aikavälin vaikutuksia suurempia. Esityksessä arvioidaan, että liikennepolttoaineiden kulutus kasvaa lyhyellä aikavälillä yhteensä noin 0,4 prosenttia, kun pitkällä aikavälillä nousu voisi olla 1-4 prosenttia. Kun samanaikaisesti myös muu liikenteen päästöohjaus heikkenee muun muassa jakeluvelvoitetta alentamalla, kasvaa riski taakanjakosektorin koko kauden päästökiintiön ylityksestä jaksolla 2021-2030.

Ympäristöministeriö kiinnittää huomiota myös siihen, että nimellisten verotasojen noususta huolimatta bensiinin reaalinen valmisteverotaso ei ole noussut 2010-luvulla, sillä kuluttajahinnat ja kotitalouksien tulot ovat nousseet keskimääräistä valmisteverotasoa enemmän. Hallituksen esityksen luonnoksen mukaan bensiinin reaalinen verotaso laskisi edelleen vuoteen 2027 mennessä ilman polttoaineveron alennustakin.

Lisäksi ympäristöministeriö kiinnittää huomiota jakeluvelvoitteen noston vaikutusten kompensointiin etupainotteisesti. Hallitusohjelman mukaan uusiutuvien polttoaineiden jakeluvelvoitetta muutetaan siten, että jakeluvelvoite pysyy nykyisessä 13,5 prosentissa vuonna 2024. Kuitenkin nyt esitettävä veromuutos tulisi voimaan jo vuoden 2024 alusta. Jos veromuutoksella on tarkoitus vastata jakeluvelvoitteen nostosta aiheutuvaan polttoaineiden hintojen nousuun, loogisempaa olisi, että veronkevennys toteutettaisiin vuoden 2025 alusta lähtien eli samanaikaisesti jakeluvelvoitteen nousun kanssa.